

Vóór alles door totale onbekendheid met het karakter van het probleem. De keuze van architecten en beeldhouwers, die aan eenzelfde oeuvre moesten samenwerken, waarvoor dus een sterke verwantschap van richting eerste vereischte was, is niet gedaan door deskundigen maar door bureaux. Men heeft de beeldhouwers eenvoudig onder de architecten verdeeld, op goed geluk en in 't wilde weg, zonder zich er ook maar in 't minst om te bekommeren, of deze keuze zoowel de eene als de andere partij paste. Dikwijls kreeg een architect van zeer vooruitstrevende ideeën zich één of meer beeldhouwers toegewezen van het bekende genre der vlijtige bestdoeners, terwijl „avant-garde” beeldhouwers zich zagen toegevoegd aan architecten van reactionaire richting, die er een heiligen afkeer op na hielden van de soort kunst die zij een plaats in hun bouwwerk moesten geven.

In de meeste gevallen kenden de belanghebbenden elkaar niet eens, zoo min trouwens als ze elkaar ook nog heden kennen. Dat is zoo gedaan met de loffelijke bedoeling werk te verschaffen aan alle kunstenaars zonder onderscheid, na de verschrikkelijke crisis die hen zoo wreed heeft beproefd. Maar artiesten kunnen nu eenmaal niet eenvoudig omgeruild worden als soldaten of sjouwerlui. Vandaar nergens samenwerking, nergens een goed geheel, nergens een geest van eenheid, waar bouwkundigen en beeldhouwers immers zoozeer verschillende gezindheden uitspraken.

De tweede fout, eveneens ontzaglijk, was de onzinnig korte tijd aan de artiesten toegestaan om één of meer monumentale werken tot stand te brengen. Er heerschte een buitensporige haast in al de ateliers, waardoor iedere, toch zoo onmisbare, langdurige overdenking en iedere werkelijk verzorgde uitvoering werden belet. Dit alles nog verergerd door het feit, dat vele der beeldhouwers, die hun leven lang niet anders dan kleine of middelmatig groote werken hadden voortgebracht, thans voor het eerst moesten arbeiden in monumentale afmetingen.

Vermeld dient ook nog te worden, dat zekere beeldhouwers begunstigd werden met schandelijk hooge credieten, noch door de kwaliteit noch door de dimensies van hun producten gewettigd, vergeleken vooral met de credieten toegestaan aan anderen voor werken van gelijke zoo niet betere kwaliteit en van grooter afmetingen. Deze laatsten moesten zich dus tot een minimum zien te beperken en een zuinigheid nastreven, die hun niet veroorloofde hun volle maat te geven, aangezien de beeldhouwkunst, evenals de bouwkunst, verplicht is rekening te houden met de middelen die haar ter beschikking worden gesteld.

Was deze organisatie dus verkeerd, ook den architecten zelf moeten vele misgrepen worden aangerekend. Verscheiden eeuwen van afzondering zijn oorzaak, dat de bouwkundigen zich aan de beeldhouwkunst hebben ontwend. Op een andere plaats in dit Elseviernummer zal men de moderne architectuur ter tentoonstelling gekarakteriseerd vinden; ik behoef daarop in deze regelen